

NATURA 2000

Avtor: Vida Hlebec, Kmetijska šola Grm - Novo mesto

Izborazevalni program: Naravovarstveni tehnik, moduli »trajnostni razvoj«, »varstvo naravnih vrednot«, Kmetijsko - podjetniški tehnik, moduli »trajnostni razvoj«, (možno tudi) »vodenje del na kmetijskem gospodarstvu«, Gozdarski tehnik, moduli »trajnostni razvoj«, Hortikulturni tehnik, moduli »trajnostni razvoj«, Gospodar na podeželju, moduli »varovanje okolja z osnovami trajnostnega razvoja«, Gozdar, moduli »varovanje okolja z osnovami trajnostnega razvoja«, Vrtnar, moduli »varovanje okolja z osnovami trajnostnega razvoja« Cvetličar, moduli »varovanje okolja z osnovami trajnostnega razvoja«

Opredelitev ciljne skupine: dijaki srednješolskih izobraževalnih programov: naravovarstveni tehnik (NVT), kmetijsko - podjetniški tehnik (KPT in KPT - PTI), gozdarski tehnik (GT), hortikulturni tehnik (HT in HT - PTI), gospodar na podeželju, gozdar, vrtnar in cvetličar.

Raven zahtevnosti - nivojskost: II. nivo

Vstopni pogoji - stopnja predznanja:

Poznavanje temeljnih značilnosti in zakonitosti delovanja ekosistema, poznavanje osnovnih pojmov krajinarstva in zakonitosti ohranjanja (delovanja) kulturne krajine, poznavanje pojma biotska raznovrstnost in osnovno poznavanje načinov in metod ohranjanja biotske raznovrstnosti v naravnem okolju in v kmetijstvu, osnovno prepoznavanje krajinskih tipov, osnovno razumevanje razlogov za zaščito določenega območja.

Naslov učne enote (teme): Natura 2000 v Sloveniji

Naslovi učnih tem ali kompetenc, ki jih obravnava učno gradivo: OHRANJANJE IN VAROVANJE NARAVNIH VREDNOT - NATURA 2000

Naslov enote učnega gradiva:

Natura 2000 - prepoznavanje območji in osnovnih nacionalnih interaktivnih orodij s področja naravovarstva

Povzetek:

Gradivo je namenjeno spoznavanju osnovnih značilnosti varovanih območij, s poudarkom na mreži NATURA 2000. Posebni poudarek je na spoznavanju in delu z interaktivnimi orodji, sistematiki prepoznavanja in dela biotsko raznovrstnostjo in iskanju podatkov in iskanju odgovorov na vsebinska vprašanja.

Ključne besede: biotska raznovrstnost, habitat, zavarovani prostor, natura 2000,...

STANDARD ZNANJA - UČNI IZID (INPUT - OUTPUT):

KOMPETENCE - USMERJEVALNI CILJI
<p>splošne – ključne – metakognitivne kompetence: načrtuje in organizira lastno delo in delo drugih zagotavlja kakovost in uspešnost dela v delovnem okolju v skladu s standardi racionalno rabi energijo, material in čas varuje zdravje in okolje, odgovarja za lastno varnost in varnost drugih razvija podjetne lastnosti, spretnosti in vedenje komunicira s strokovnjaki, strankami v slovenskem jeziku uporablja sodobno IKT tehnologijo</p>
<p>generične kompetence: informira javnost o pomenu naravnih vrednot, varstva naravnih virov, varstva okolja in urejanja prostora informira obiskovalce v urejenem območju</p>
<p>poklicno-specifične kompetence: uredi in vzdržuje območje naravne in kulturne krajine ali krajine s posebnim statusom uredi in vzdržuje območje antropogene krajine za različne namene skrbi za dobrine naravne in kulturne krajine in razvija ukrepe ohranitve vitalnosti varovanega (vzdrževanega) območja informira obiskovalce v naravnem območju</p>

ZNANJA	POKLICNO SPECIFIČNA	VEDENJE	METAKOGNITIVNA	
	<p>vsebinska - deklarativna (znanje, vednost) - poznavanje pojmov biotska raznovrstnost, zavarovano območje, mreža varovanih območji, - ohranjanje biotske raznovrstnosti - razumevanje principov varovanja naravnih vrednot, prepoznavanja in ohranjanja biotske raznovrstnosti, - poznavanje osnovnih postopkov pridobivanja in posredovanja informacij o varovanih okoljih - poznavanje nacionalne in evropske zakonodaje - poznavanje in</p>	<p>proceduralna - procesna (spretnosti, veščine) - ohranja in varuje naravne vrednote - razloži pojme biotska raznovrstnost, zavarovano območje, mreža varovanih območji, ohranjanje biotske raznovrstnosti na razumljiv način in prenaša »idejo« na sodelavce, slušatelje... - upošteva priporočila, navodila in obveznosti v zvezi z delom in upravljanjem zavarovanih prostorov (Natura 2000) - pozna in tolmači zakonodajo s</p>	<p>osebnostna rast poklicna socializacija - rast pozitivne samopodobe ob sprejemanju, razumevanju in predelovanju novih znanj, - vzpostavljanje novih stikov in razvijanje strokovnega dialoga, kar pozitivno vpliva na motivacijo posameznika za razvijanje izbranega strokovnega področja, - razumevanje povezave med teoretičnimi znanji in dejanskim delovanjem v</p>	<p>timskost, samoaktivnost reševanje problemov, ustvarjalnost, podjetništvo, komunikacija socialna dimenzija pedagoška znanja ... -preizkušanje v timskem delu, - spoznavanje načinov dela za aktivno participacijo vseh članov tima, - doseganje pozitivnih občutkov ob ustvarjalnosti, ob razvoju ideje s pozitivno socialno in okoljevarstveno komponento, - spoznavanje podjetniških priložnosti - spoznavanje pomena interdisciplinarnega</p>

	<p>aktivna uporaba informacijsko – komunikacijske tehnologije s področja naravovarstva in urejanja prostora</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznavanje in razumevanje načinov dela z ljudmi (posamezniki, skupinami...) 	<p>področja varovanih območij</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznava varovana območja s pomočjo IKT in v naravi - pozna ogrožene habitate in organizme - vzpostavlja informacijski sistem za upravljanje, delo in gibanje na varovanih območjih (informiranje, table...) - ureja oz. predpisuje načine urejanja površin v varovanem območju - izvaja ali spremlja monitoring na varovanem območju - vzpostavlja stike s strokovnimi inštitucijami na področju naravovarstva in varovanja zaščitene območji - vzpostavlja stike s turističnimi subjekti - interpretira naravo - trži zavarovano območje 	<p>naravnem in tržnem okolju na zavedni in podzavedni ravni</p>	<p>pristopa, ki ustrezno rešuje kompleksno problematiko in tvori množico novih idej in kombinacij</p>
	<p>generična znanja (vrsta integracije)</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna zavarovana območja narave, razlikuje različne ravni, status in režime zavarovanih območij, razume omejitve in obveznosti na zavarovanih območjih - koordinira dejavnosti rabe prostora z gospodarstvom - usklajuje problematiko rabe prostora z lastniki zemljišč - sodeluje pri inventarizaciji prostora - sodeluje pri izdelavi strokovnih podlag pri urejanju prostora - uporablja prostorske podatkovne baze in GIS-e 			

	<ul style="list-style-type: none"> - sodeluje pri pripravi prostorske dokumentacije, prostorskih aktov in mnenjih ter soglasjih za posege v prostor - ugotovi značilnosti nekega območja z vidika varstva okolja in urejanja prostora pozna okoljevarstvene in naravovarstvene smernice - pozna osnove ekologije - pozna rabo prostora z vidika gospodarstva, varstva okolja, kmetijstva in naravovarstva - pozna principe urejanja prostora - pozna smernice razvoja podeželja - pozna območja, ki so še posebej pomembna, kar zadeva varstvo okolja, varstvo narave in urejanje prostora 				
	<p>specifična znanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozna zakonodajo in predpise o varstvu okolja, varstvu narave in urejanju prostora - pozna varovana območja v Sloveniji in sisteme omrežij (Natura 2000), vključno z omejitvami in razvojnimi priložnostmi - pozna institucionalno in raziskovalno strukturo v Republiki Sloveniji, ki ureja in upravlja varovana območja - pozna instrumente, namnjene raziskovanju in razvoju (iinvesticijam) v varovana območja - informira in ozavešča javnost o pomenu naravnih vrednot, varstva naravnih dobrin in virov, varstva okolja in urejanja prostora - pripravlja strokovna gradiva in materiale za javno objavo - pozna načine in postopke komuniciranja z različnimi skupinami zainteresirane javnosti 				
OPISNI KRITERIJI / UČNI IZZIDI					
A) OPERATIVNI CILJI	informativni cilji	formativni cilji	vzgojno-socializacijski cilji	medisciplinarni - tranverzalni cilji	
	<p>Glede na doseganje standardov znanj oz. temeljnih ali usmerjevalnih ciljev Opisniki vključujejo rezultate / izide informativnih, formativnih in vedenjskih ciljev ter z vidika metakognitivnih znanj upoštevajo strokovne smernice za integracijo le-teh. Pri določanju kriterija se vprašamo: kaj, kako dobro, temeljito mora učenec znati in kaj želimo doseči. Pri določanju opisnikov so nam v oporo in pomoč različne razdelitve/klasifikacije/taksonomije znanj oz. učnih ciljev (predvsem Bloomova in Marzanova)</p>				
	informativna znanja	formativna znanja	vedenje-obnašanje,	vrsta integracije: strokovna načela,	

	<p>pozna osnovne pojme: naravna vrednota, biotska raznovrstnost, ohranjanje biotske raznovrstnosti, krajina, razvoj podeželja, varovano okolje, zaščiteno okolje, mreža varovanih območij... pozna in razume načine varovanja posameznih organizmov, habitatov in širšega okolja, sisteme zaščite območja... pozna in razume načine urejanja zaščenega območja in trženje le tega pozna in razume načine urejanja različnih posegov v zaščitene prostore</p>	<p>smisleno povezuje zakonodajo, ki ureja posamezna območja sodeluje s strokovnimi institucijami, s strokovno javnostjo in sodeluje s prebivalcu zaščenih območij išče razvojne rešitve za varovana območja, se povezuje z gospodarstvom in išče finančne vire (projektno delo) v smislu konfliktnosti interesov deluje mediacijsko, išče nove rešitve in predlaga nove razvojne priložnosti okolja</p>	<p>upoštevne in ravnanje po pravilih: vzgojni, socializacijski, obče vedenjski cilji - razvijanje splošnih in poklicnih pozitivnih osebnostnih lastnosti ter krepitev v timskem delu</p>	<p>strokovne smernice - razumevanje povezanosti in pomena sodelovanja vseh strok, ki obvladujejo gospodarjenje z naravnimi viri in gospodarjenje s prostorom, - razumevanje povezave smotrnega izkoriščanja naravnih virov s sociološkim razvojem družbe, - razumevanje pomena zagotavljanja dohodka na osnovi koriščenja naravnih virov za ohranjanje krajine in posledično obvladovanje ciljnih okoljskih parametrov</p>
B.) AKTIVNOSTI (strukturiranost učnega procesa):		v šolskem učnem procesu / št.ur	v delovnem učnem procesu / št.ur	
vodene učne aktivnosti		3	3	
individualne učne aktivnosti		3	3	
Merila, postopki in kriteriji vrednotenja in ocenjevanja znanja		<p>formativna oblika poznavanje osnovne zakonodaje na področju varovanih območij poznavanje mreže varovanih območij Natura 2000 (zakonodaja, organiziranost v RS, aktivnosti) poznavanje in aktivne uporabe interaktivnih orodij s področja naravovarstva poznavanje razvojnih možnosti in priložnosti na varovanih območjih</p>	<p>sumativna oblika vrednotenje rezultatov dela izdelava predlogov za razvoj določenega območja</p>	
Oblike vzgojno-izobraževalnega dela: delo z gradivi in strokovnimi publikacijami, uporaba IKT, delo na terenu, individualno in skupinsko delo				
Metodično didaktična priporočila: uporaba priporočene literature in gradiv, navodila za izvajanje terenskega dela, vrednotenje in interpretacija rezultatov.				
Kreditne točke: št.			Trajanje: 6 (+6)	

Pogoji za vključitev in dokončanje modula: predvidena literatura, gradiva in podatki, dostop do IKT, pripomočki za terensko delo, primeren teren (gozdna parcela).

STOPNJA ZAHTEVANE SMOSTOJNOSTI UČENCA

voden	samostojen	samoiniciativen - inovativen
-------	------------	------------------------------

PROBLEMSKANALOGA / UPORABNA NALOGA (uvod v učno situacijo):

Praktični del:

Učna situacija je sestavljena iz treh faz.

1. Faza (učilnica, dostop do računalnika z internetom): dijaki s pomočjo razlage mentorja spoznajo vsebino in cilje učnega sklopa. Pregledajo zastavljeno nalogo, pripravljena teoretična izhodišča in rešujejo delovne liste s pomočjo IKT
2. Faza (delo na terenu): dijaki pregledajo prostor, ga ovrednotijo in ocenijo
3. Faza (učilnica, dostop do računalnika z internetom): dijaki pripravijo predlog za razvoj območja in predlagajo konkretne aktivnosti

Osnovni namen naloge je spoznati sistem zavarovanih območij v Republiki Sloveniji, še posebej podrobno pa se seznaniti z mrežo varovanih območij Natura 2000. Dijaki naj spoznajo temeljno zakonodajo, osnovne zakonitosti in načine delovanja in razvoja varovanega območja preko primerov dobrih praks. Zelo pomembna sestavina učnega procesa spoznavanja varovanih območij je spoznavanje interaktivnih orodij in raziskovanje z interaktivnimi orodji s področja naravovarstva, ki so prostodostopna na internetu. Dijaki se bodo okvirno seznanili tudi z interaktivnimi orodji s področja urejanja in načrtovanja prostora.

Vzporedni cilj naloge je ozavestiti pojme biotska raznovrstnost, varovano območje, mreža varovanih območij, ekosistem, habitat...

Cilj naloge je tudi spodbujanje zavesti o pomenu ohranjanja naravnega okolja in iskanju novih razvojnih priložnosti okolja, ki morajo temeljiti ali celo izvirati v naravnih vrednotah (npr. Učna pot – Dolina potočnih rakov).

Naloga se razvija v treh smereh:

1. Razumevanje družbene in naravovarstvene vloge pri procesu ustanavljanja varovanih prostorov in mednarodnega pomena Nature 2000, spoznavanje orodij in drugih instrumentov za popularizacijo aktivnosti in naravovarstvenih prizadevanj ter poznavanje izrazoslovja.
2. Spoznavanje terena in terenskega dela (opazovanje, monitoring...)
3. Iskanje, projektiranje in razvijanje novih predlogov za aktivno vključitev območja na trg turistične ponudbe – iskanje ustrezne gospodarske komponente prostora.

Praktična naloga:

Dijaki sledijo navodilom učnega lista in navodilom mentorja.

Teoretični del:

Zavarovana območja so območja s posebnim varstvenim režimom in jih Republika Slovenija ureja v Zakonu o ohranjanju narave (od 53. do 71. člena) kot širša (narodni park, regijski park, krajinski park) in kot ožja (naravni spomenik, naravni rezervat in strogi naravni rezervat). Vzporedno z nacionalnim opredeljevanjem pa je Slovenija ob vstopu v EU postala zavezana za vzpostavitev še enega sistema varovanih območij, to je Natura 2000 – evropska mreža varovanih območij.

Eden od ključnih ukrepov za doseganje varstvenih ciljev je ustrezno izobraževanje na vseh nivojih izobraževanja in usposabljanje za strokovno in širšo javnost.

Izobraževanje in usposabljanje se odvija za dve veliki ciljni skupini:

- strokovne službe in NVO na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti in upravljanja sestavin biotske raznovrstnosti;
- vse prebivalstvo, vključeno v redne izobraževalne programe, s poudarkom na ravni visokošolskih in univerzitetnih študijskih programov (šolstvo/znanost).

Za strokovne službe in NVO je ključna naloga priprava in izvajanje rednega izobraževalnega seminarja. Za dvig znanja druge ciljne skupine je ustrezno vključevanje temeljnih in aplikativnih vsebin varstva narave v vse izobraževalne programe.

Cilj je povečati delež prebivalstva s pozitivnim odnosom do biotske raznovrstnosti, s poudarkom na omrežju Natura 2000.

Ključni predpisi, ki določajo oz. vplivajo na zavarovana območja:

Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZmetD, 66/06-odl. US in 33/07 – ZPNačrt; v nadaljevanju: ZVO-1) vzpostavlja sistemski okvir za ohranjanje narave, katere bistveni del je ohranjanje *biotske raznovrstnosti*. Tako ureja ZVO-1 varstvo okolja pred obremenjevanjem kot temeljni pogoj za trajnostni razvoj in v tem okviru določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja. Namen varstva okolja je spodbujati in usmerjati tak družbeni razvoj, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti.

BIOTSKA RAZNOVRSTOST

Biotska raznovrstnost se najpogosteje predstavlja s številom vrst in habitatnih tipov (vrstnih združb). Število vseh znanih vrst na svetu strokovnjaki ocenjujejo na približno 1,75 milijona. V Sloveniji je znanih okoli 26.000 vrst. Vsem vrstam ni mogoče posvečati naravovarstvene pozornosti in se aktivno ukvarjati z njihovim ohranjanjem. Ohranjanje biotske raznovrstnosti se zato usmerja na vrste, ki so ogrožene (jim v prihodnjih desetletjih grozi izumrtje) in potrebujejo večjo pozornost od drugih. Osnovno načelo ohranjanja biotske raznovrstnosti je varstvo in-situ. To poteka s skrbjo za ohranjanje habitatov vrst in habitatnih tipov. Evropska unija v Direktivi o pticah in Direktivi o habitatih že določa evropsko ogrožene vrste in habitatne tipe, ki so predmet naravovarstvene pozornosti in določa tudi tiste, katerih dolgoročni obstanek je treba zagotavljati z ohranjanjem ustreznega habitata v okviru

izbranih območij omrežja Natura 2000. V Sloveniji je takih vrst 214, habitatnih tipov pa 61 in za njihovo ohranjanje je bilo določenega 35,5 odstotka ozemlja Republike Slovenije.

Omrežje Natura 2000 prispeva tudi k skrbi za endemične in nacionalno ogrožene vrste. Med vrstami, za katere je območje Natura določeno, je veliko število takih, ki veljajo za ekološke specialiste ali so ogrožene zaradi obsežne degradacije njihovega habitata. Na območjih, kjer se še pojavljajo take vrste v izstopajoči velikosti (populacije ali obsega habitata), so večinoma prisotne tudi druge skrbi potrebne vrste (ogrožene na državni ravni – s slovenskega rdečega seznama). Najbolj izstopajoč primer so območja, določena za habitatni tip jam, zaprtih za javnost, ki vključujejo tudi večino jamskih endemičnih vrst. Omrežje Natura 2000 tako pomembno prispeva tudi k ohranjanju drugih ogroženih vrst in njihovih habitatov ter habitatnih tipov.

Ohranjanje narave ostaja vpeto v sistem varstva okolja prek skupnega načrtovanja in programiranja, združenih postopkov okoljskih presoj, skupno urejenega spremljanja stanja okolja, obveščanja javnosti o okoljskih podatkih, dostopu do okoljskih podatkov, okoljskih dajatvah za rabo naravnih dobrin, nevladnih organizacijah na področju varstva okolja, ki delujejo v javnem interesu, in urejanja koncesij na naravnih dobrinah. Tako ureja ZVO-1 skupen nacionalni program varstva okolja, ki vsebuje tudi nacionalni program varstva narave. Državni zbor RS je sprejel ta program z Resolucijo o Nacionalnem programu varstva okolja 2005–2012 in na podlagi dolgoročnih ciljev, usmeritve in nalog ohranjanja biotske raznovrstnosti opredelil operativni program za upravljanje območij Natura kot enega ključnih programov varstva okolja.

Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo in 61/06 - ZDru-1; v nadaljevanju: ZON) vzpostavlja celovit sistem ohranjanja narave, katerega namen je varstvo naravnih vrednot in ohranitev sestavin biotske raznovrstnosti. Opredeljuje predmete varstva, načine in ukrepe varstva, organiziranost na področju varstva narave, financiranje varstva narave, programiranje in načrtovanje varstva narave in druge vsebine, potrebne za učinkovito varstvo narave. Med predmete varstva na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti, ki so območno določeni oziroma določljivi, se uvrščajo habitatni tipi, ki se prednostno ohranjajo v ugodnem stanju, habitati zavarovanih in mednarodno varovanih vrst, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja (v nadaljevanju: območja Natura 2000), ki tvorijo evropsko ekološko omrežje. Predmeti varstva so tudi ogrožene, zavarovane in mednarodno varovane prosto živeče rastlinske in živalske vrste.

Zakon o varstvu podzemnih jam (Uradni list RS, št.2/04 in 61/06-ZDru-1) ureja varstvo in rabo podzemnih jam, varstvene režime, ukrepe varstva in druga pravila ravnanja, vključno z obnovitvijo podzemnih jam, ki so onesnažene ali poškodovane. Veliko območij Natura je določenih prav zaradi vrst, vezanih na podzemne jame oziroma na habitatni tip jam.

NATURA 2000

Evropska unija že več kot desetletje oblikuje mrežo posebej varovanih območij Natura 2000. Njen namen je ohranjanje biotske raznovrstnosti, in sicer tako, da varuje naravne habitate ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, pomembnih za Evropsko unijo. Slovenija je, tako kot vse države članice, dolžna določiti območja NATURA 2000 in jih tudi ustrezno ohranjati. Pravno podlago za vzpostavljanje območij NATURA 2000 predstavljata [Direktiva o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst](#) in [Direktiva o ohranjanju prostoživečih ptic](#).

Izbira načina varovanja območij Natura 2000 je prepuščena presoji vsake države članice. V evropskih državah za biotsko raznovrstnost najpogosteje skrbijo s pogodbenim varstvom ali skrbništvom, na habitatnih tipih s kmetijsko rabo so to pogodbe v okviru kmetijsko-okoljskega programa.

Območja Natura 2000 so določena v ZON kot ekološko pomembna območja, ki so na ozemlju Evropske unije pomembna za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja ptic – posebna območja varstva in drugih rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov – posebna ohranitvena območja. *Zaradi različnega postopka določanja območij so posebna območja varstva z določitvijo v uredbi Vlade določena tudi že kot območja Natura 2000.*

Varstvo posebnih območij varstva in potencialnih ohranitvenih območij zajema varstvo ugodnega stanja rastlinskih in živalskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov. Zagotavlja se z ukrepi za doseganje varstvenih ciljev, to so varstveni ukrepi, ki lahko prispevajo k ohranitvi območij Natura, kamor se uvrščajo tudi različne oblike varstva na podlagi pogodb (npr. po predpisih o kmetijstvu) in načrti trajnostnega gospodarjenja oziroma upravljanja naravnih dobrin. Varstveni ukrepi se določijo s posebnim programom upravljanja, ki ga sprejme Vlada kot operativni program varstva okolja, katerega vsebino in postopek sprejemanja določa ZVO-1 (drugi odstavek 33. člena ZON).

Direktiva o habitatih v drugem odstavku 6. člena nalaga državam članicam od dneva pristopa k Evropski uniji, da preprečijo slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere so bila območja Natura 2000 določena, če bi tako vznemirjanje lahko pomembno vplivalo na cilje te direktive.

Organi Evropske skupnosti so sprejeli tudi sporočilo Evropske Komisije Zaustavitev izgube biotske raznovrstnosti do leta 2010 in pozneje (COM(2006) 216 konč.), vključno s Svetom Evropske Unije, ki je omenjeno sporočilo sprejel 18. decembra 2006. V sklepih je Svet EU državam članicam priporočil izvajanje akcijskega načrta, ki je del omenjenega Sporočila. Ta operativni program vključuje akcije iz navedenega načrta in pomeni njegovo izvajanje v Republiki Sloveniji.

Vse hitrejša zmanjševanje biotske raznovrstnosti, ki je v glavnem posledica človekove dejavnosti, je postalo tolikšna družbena skrb, da je prek 150 držav sveta leta 1992 podpisalo Konvencijo o biološki raznovrstnosti. Pogodbenice Konvencije o biološki raznovrstnosti (teh je bilo ob koncu leta 2005 188) in Svetovni vrh za trajnostni razvoj so postavili cilj zmanjšati upadanje biotske raznovrstnosti do leta 2010. Članice EU so se dodatno obvezale do leta 2010 upadanje ne samo zmanjšati, temveč zaustaviti (Strategija trajnostnega razvoja, sprejeta na evropskem vrhu v Goteborgu, 2001). Malahidsko sporočilo (»Message from Malahide«), ki ga je leta 2004 sprejel širok krog deležnikov EU pri ohranjanju narave, pa je zakoličilo vrsto mejnikov in korakov na poti k temu cilju. Države članice EU so kot enega ključnih ciljev opredelile vzpostavitev omrežja Natura 2000 in njegovo učinkovito upravljanje.

UKREPI ZA DOSEGANJE VARSTVENIH CILJEV

1. Ukrepi varstva narave
2. Ukrepi zavarovanja in začasnega zavarovanja
3. Ukrepi prilagojene rabe naravnih dobrin
 - gozdarstvo
 - lovstvo
 - ribištvo
4. Ukrepi prilagojene kmetijske prakse

5. Ukrepi upravljanja voda
6. Drugi ukrepi
 - Ukrepi trajnostnega razvoja usmerjeni na neposredne koristi območij Natura za lokalno prebivalstvo
 - spremljanje stanja (monitoring)
 - komuniciranje
 - usposabljanje in izobraževanje

(Vir: Operativni program – program upravljanja z območij Natura 2000 2007 - 2013, Vlada RS)

Utrjevanje in ponavljanje: evalvacija znanja je skladna z načrtovanimi učnimi izzidi in načrtom preverjanja ali ocenjevanja znanja.

Dijak:

- pozna in prepoznava naravne vrednote, razume namnen njihove zaščite in pozna sisteme za zaščito
- ločuje med sistemom zavarovanja biotske raznovrstnosti in habitatov z zavarovanimi prostori na nacionalni ravni (Zakon o ohranjanju narave) in mrežo varovanih območij Natura 2000 na evropski ravni
- pozna in razume varstvene ukrepe za ohranitev naravnega stanja
- išče razvojne in poslovne priložnosti za zavarovana oz. varovana območja
- smiselno uporablja ustrezna interaktivna orodja

MEDPREDMETNO POVEZOVANJE:

Medpredmetne povezave so možne znotraj modulov posameznega izobraževalnega programa, predvsem pa se navezujejo na predmeta biologijo (biotska raznovrstnost, ekosistemi, habitati...) in geografijo (območja, krajinska pestrost...).

PRIPOROČENA LITERATURA:

Za učitelja:

Sistemi varstva narave v Sloveniji, MOP, Slovenija

MOP – Delovna področja / Direktort za okolje / Sektor za zavarovana območja

(http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_okolje/sektor_za_zavarovana_obmocja/)

Operativni program – program upravljanja z območij Natura 2000 2007 - 2013, Vlada RS

Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji, MOP 2001

Sistem spletnih strain Natura 2000 v Sloveniji

(<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=18>)

Okolje na dlani, ARSO

Interaktivni okoljevarstveni atlas, naravovarstveni atlas (ARSO)

Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – ZVO-1)

Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – ZON)

Zakon o varstvu podzemnih jam (Uradni list RS, št.2/04)

Za učence:

Ustrezni odseki zakonskih prepisov:

Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 - ZVO-1)

Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 - ZON)

Zakon o varstvu podzemnih jam (Uradni list RS, št.2/04)

Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti v Sloveniji, MOP 2001

Sistem spletnih strain Natura 2000 v Sloveniji

(<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=18>)

Okolje na dlani, ARSO

Interaktivni okoljevarstveni atlas, naravovarstveni atlas (ARSO)

MOP - Delovna področja / Direktort za okolje / Sektor za zavarovana območja

(http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_okolje/sektor_za_zavarovana_ob

vsa druga e-litertaura s področja biotske raznovrstnosti

številni prospekti, spletne strani območij Natura 2000, projektov Life+ in zavarovanih območij

VIRI:

Operativni program - program upravljanja z območij Natura 2000 2007 - 2013, Vlada RS

Sistemi varstva narave v Sloveniji, MOP, Slovenija

Sistem spletnih strain Natura 2000 v Sloveniji

(<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=18>)

Druge informacije

NATURA 2000

1. Na uradni spletni strani Nature 2000 (<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=44>) pod poglavjem »Kaj je Natura 2000« najdi odgovore na naslednja vprašanja!

1.1. Kateri dve direktivi (zakona) predstavljata pravno podlago za vzpostavljanje območij NATURA 2000?

1.2. Kaj je namen mreže posebej varovanih območij Natura 2000?

1.3. Kaj je namen Direktive o pticah?

1.4. Kaj določa evropska direktiva o habitatih?

2. Na uradni spletni strani Nature 2000 (<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=44>) pod poglavjem »Slovar pojmov« najdi odgovore na naslednja vprašanja!

2.1. Kaj pomeni izraz »ekološko pomembno območje«?

2.2. Kaj pomeni izraz habitatni tip?

2.3. Koliko območij v EU je razglašeni po posamezni direktivi in kakšna je njihova površina:

2.4. Kaj pomeni izraz posebno varstveno območje?

2.5. Kaj pomeni izraz posebno ohranitveno območje?

2.6. Kaj pomeni izraz prednostni habitatni tip?

2.7. Kaj pomeni izraz prednostne vrste?

2.8. Kaj pomeni izraz stanje ohranjenosti vrste?

2.9. Kaj pomeni izraz stanje ohranjenosti naravnega habitata?

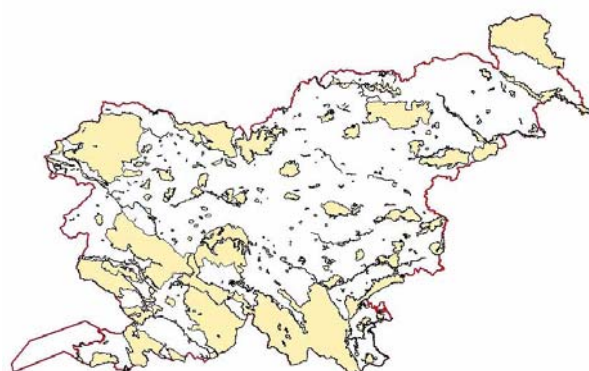
2.10. Kaj pomeni prizadete vrste v interesu skupnosti?

2.11. Kaj pomeni ranljive vrste v interesu skupnosti?

3. S pomočjo Atlasa okolja (ARSO, http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso) določi, katera območja prikazujeta spodnji dve skici.

Skica A

Skica B

Skica A

Skica B

4. Obseg Območij Natura v evropskem merilu

Zanimivosti:

Natura 2000 v slovenskih občinah

Slovenija je razdeljena na 210 občin, med njimi pa jih ima kar 36 (skoraj petina vseh občin) več kot polovico svojega ozemlja vključenega v omrežje Natura 2000. Celotno ozemlje pa ima v Naturo 2000 vključeno devet občin: Gornji Grad, Gornji Petrovci, Hodoš, Kostel, Kuzma, Osilnica, Rogašovci, Šalovci in Velika Polana.

Natura v Sloveniji 2000

Slovenija ima kar 35,5 % svojega ozemlja vključenega v Naturo 2000. Slovenija se s tem podatkom uvršča na prvo mesto med državami članicami Evropske unije.

Primerjava števila območij in delež območij vključenih v Naturo med našo in sosednjimi državami. Izpolni tabelo:

	AVSTRIJA	ITALIJA	MADŽARSKA	SLOVENIJA
Število območij po »ptičji direktivi«				
Število območij po »habitatni direktivi«				
Število območij (obe direktivi skupaj)				
Delež površine države				

Razmisli in razloži zakaj ima Slovenije velik delež Nature 2000 v primerjavi s sosednjimi državami. Razmisli tudi o številu območij

Zapiši razloge:

5 **Obseg Območij Natura v slovenskih občinah**

4. (<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=45>) poišči iskane podatke in jih vpiši v tabelo odgovore.

Izpolnilo naslednjo tabelo za določene in dodatno izbrane občine: 3 dolenjske, 3 primorske in 3 štajerske, 3 gorenjske, 3 prekmurske in 3 koroške občine.

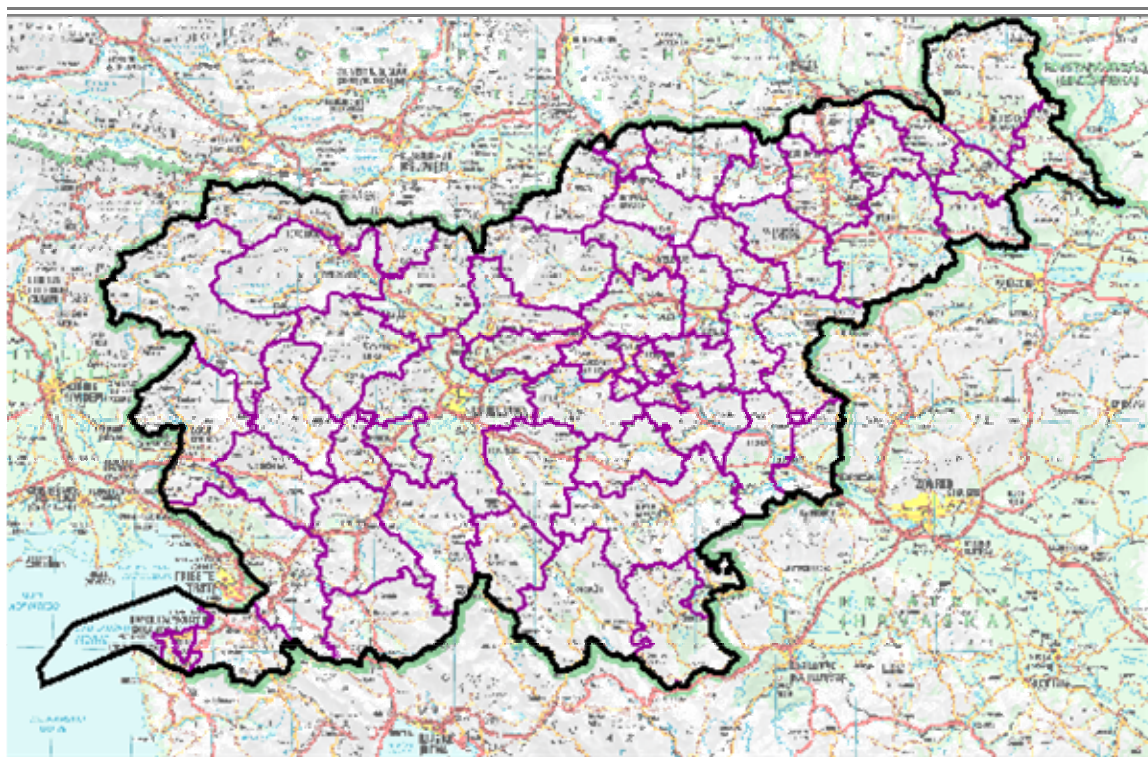
	DOLENJSKA		
Ime občine	NOVO MESTO		
Delež površine občine			
	PRIMORSKA		
Ime občine	KOPER		
Delež površine občine			
	ŠTAJERSKA		
Ime občine	MARIBOR		
Delež površine občine			
	GORENJSKA		
Ime občine	KRANJ		
Delež površine občine			
	PREKMURJE		
Ime občine	MURSKA SOBOTA		
Delež površine občine			
	KOROŠKA		
Ime občine	SLOVENJ GRADEC		
Delež površine občine			

Poglej še podatek za svojo domačo občino in za občino Poljčane in ju umesti v »slovensko lestvico«.

5.1. Na zemljevidu označi občine z največjim in najmanjšim deležem Nature 2000. Opaziš kakšno značilnost

Občine z najvišjim deležem _____

Občine z najnižjim deležem _____

Opozorilo: Meje, ki jih prikazuje skica so meje Upravnih enot (UE) in ne meje občin. Znotraj posamezne UE je praviloma več občin.

6. S pomočjo interaktivnega naravovarstvenega atlasa (ATLAS OKOLJA) določi življenjska območja medveda (osrednje območje in robno območje ter območje izjemne prisotnosti). Označi jih na spodnji skici!

7. Na uradni spletni strani Nature 2000 (<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=44>) na podstrani strani Nature »Območja, vrste, habitatni tipi« (<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=16>) poišči vrsto raka, navadni koščak *Austropotamobius torrentium* in navedi nahajališča.

Edo od območij, kjer domuje rak koščak je tudi Ljubljansko barje. Ugotovi katere vrste so še vzrok zaščito Ljblanskega barja v okviru mreže varovanih območij Natura 2000.

Naštej jih:

8. Zavarovana območja

8.1. Ljubljansko barje

Ljubljansko barje pa ni zaščiteno le v okviru mreže varovanih območij Natura 2000, pač pa tudi v okviru Zakona o varstvu narave. Obišči spletno stran <http://www.ljubljanskobarje.si/> in prouči kakšno obliko zavarovanega prostora gre in kakšne so njegove značilnosti, posebnosti, aktivnosti in način sodelovanja z lokalnim okoljem.

Zapiši si glavne točke:

8.2. Poišči spletno stran Ministrstva za okolje in prostor, Direktorat za okolje, Sektor za zavarovana območja in navedi vrste so obstoječih zavarovanih območij v Sloveniji (ožja in širša). Pri vsaki kategoriji poišči tudi kak zanimiv primer!

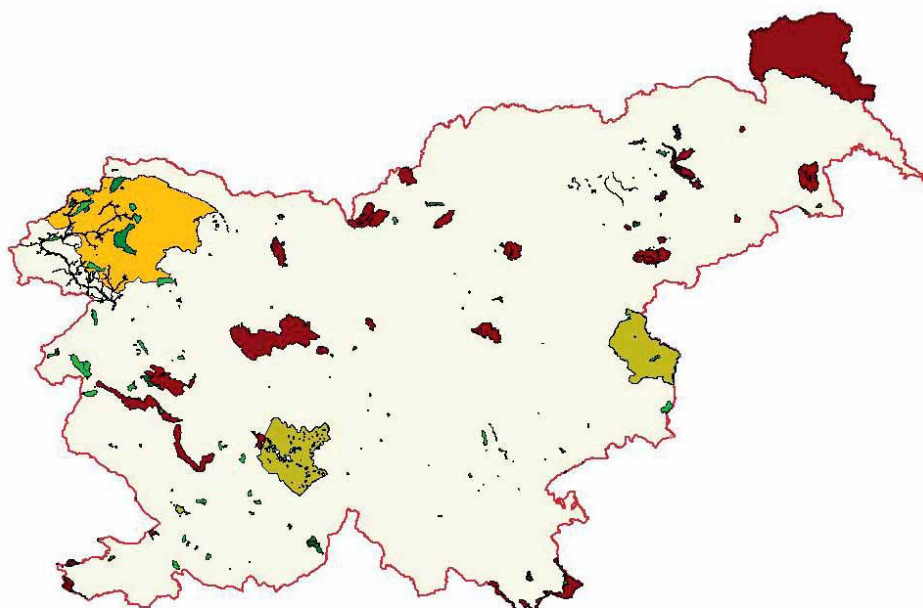
8.3. Na spletni strani Agencije RS za okolje, na podstrani »Širša zavarovana območja« (<http://www.arso.gov.si/narava/zavarovana%20obmo%c4%8dja/SeznamParkovJan08.htm>) ugotovi katera je največje in najmanjše zavarovano območje ter katero zavarovano območje je najmlajše in najstarejše.

- a) največje _____
- b) najmanjše _____
- c) najmlajše _____
- d) najstarejše _____

8.4. Na spletnih straneh Triglavskega narodnega parka najdi informacije o tem, katere so osnovne naloge parka in vsako nalogo opiši z enim stavkom.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

8.5. Na spodnji skici dopiši za katera zavarovana območja gre!

9. TERENSKO DELO

Teren – lokacija:

Občina Poljčane, predel Modrače, Parcela »Učni poligon Modrače«

9.1. Na učnem poligonu obiščite potok, s pomočjo mentorja preglejte katere vrste ekološko pomembne vrste organizmov se gibajo na terenu natančno preiščite katere vrste rakov se nahajajo v potoku na poligonu.

9.2. Ugotovite ali je območje Učnega poligona« vključeno v območje Natura 2000 ali ne!
Če ne, se pri mentorju ali vodiču pozanimajte zakaj ne!

9.3. Izdelajte predlog umestitve območja v Naturo 2000 (upoštevajoč temeljno zakonodajo!)

9.4. Izbrano lokacijo skušajte vključiti v bližnja zavarovana območja in izdelajte predlog gospodarskega razvoja območja, ki naj temelji na trženju naravnih vrednot območja (Spomnite se na primere dobrih praks iz prvega dela učnega lista).

9.5. Razmislite tudi o možnosti trženja, promocije in drugih povezav. V učilnici na učnem poligonu je na voljo več dobrih primerov (npr. Dolina potočnih rakov), navežite se na katerega od njih in izdelajte privlačno promocijsko gradivo!